

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग टंगाल, काठमाडौं

मिति: २०८१।०६।१५ गते।

प्रेस विज्ञप्ति

विषय: प्रतिवादी शिवराज सेढाईसमेत रहेको भ्रष्टाचार मुद्दामा विशेष अदालतबाट भएको फैसलाउपर आयोगलाई चित्त नबुझी सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गरिएको।

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत शिवराज सेढाईलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ७(क) बमोजिमको कसूरमा बिगो रू. १,२०,२८,०९०।- कायम गरी ऐ ऐनको दफा ७ बमोजिम जरिवाना गरी ऐ ऐनको दफा ७ मा उल्लेख भए बमोजिम ऐ ऐनको दफा ३(१)(झ) बमोजिम कैद सजाय हुन,

प्रतिवादी मिराकुमारी श्रेष्ठ र न्यू पाथीभरा सप्लायर्सको हकमा न्यू पाथीभरा सप्लायर्स हेटौंडा-४, मकवानपुरले कबोल गरेको अड्डामा बाँकी दाखिल नगरेको रकम रू.१,२०,२८,०९०।- र ठेक्का कबोल अड्डा रू ३,५७,२७,००१।- को १३ प्रतिशतले हुने मूल्य अभिवृद्धि कर वापतको रू ४६,४४,५१०।-कर दाखिल गरेको नदेखिएकोले सो रकम समेत गरी रू १,६६,७२,६००।- बिगो कायम गरी सोही ऐनको दफा ८(४) बमोजिम कैद तथा जरिवानाको सजाय गरी बिगो सोही दफा बमोजिम जफत हुन मागदावी लिई विशेष अदालत, काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएकोमा विशेष अदालतले निम्न आधारमा मिति २०८०।१०।०८ को फैसलाबाट निम्न आधारमा सफाई दिएको:-

- प्रतिवादीले अनुसन्धानको क्रममा र अदालतमा गरेको बयानमा ठेक्का सम्झौता गर्दा न्यू पाथीभरा सप्लायर्सबाट राजस्व असुल नगर्ने, घटी राजस्व असुल गर्ने तथा घटी राजस्व असुल गराउन मद्दत गर्ने कुनै कार्य नगरेको; रकम असुली सम्बन्धमा उपमहानगरपालिकाबाट गरिँदै आएको काम कारवाही टुङ्गोमा पुगी नसकेको अवस्थामा कार्यसम्पादन जमानत नलिएको कारणले ठेकेदारबाट तेस्रो किस्ता असुल हुन नसकेको कार्य राजस्व चुहावट नभएको भनी आरोपित कसूरमा इन्कार भएको।
- दफा ७(क) बमोजिमको कसूर हुन असुल हुनुपर्ने राजस्व असुल नगरी वा घटी राजस्व असुल गरेको हुनुपर्ने। विवादित रकम असुल गर्न बाँकी नै रहेकोले राजस्व चुहावट नभएको।
- कार्यसम्पादन जमानत पेश नगरे पनि सम्झौता गर्दा बुझाउनुपर्ने बाँकी रकममध्ये ठेकेदारले दोस्रो किस्ताको रकम बुझाई तेस्रो किस्ताको रकममात्र बुझाउन बाँकी रहेको।
- प्रतिवादीले उक्त रकम मिनाहाका लागि प्रयास गरी बारा जिल्ला अदालतमा मुद्दासमेत दायर गरेको भनी कसूरमा इन्कार रहेको।
- प्रतिवादीहरूले बुझाउन बाँकी रकम बेरुजु जनाई असुलउपरको प्रकृत्यामा रहेको।

विशेष अदालतको उपरोक्त फैसलाउपर आयोगलाई चित्त नबुझी देहायबमोजिमका आधार लिई सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा मिति २०८१।०६।१५ मा पुनरावेदन गरिएको छ:-

देहाय:

- जि. बारा, जीतपुर सिमरा उपमहानगरपालिकाले पसाहा खोलाबाट स्वीकृत IEE प्रतिवेदनमा उल्लिखित परिमाणमा नदीजन्य पदार्थ उत्खनन् सङ्कलन तथा घाटगद्दी गरी बिक्री गर्ने कार्यको लागि मिति २०७६/७/३ गते प्रकाशित सूचनामा ठेक्का अवधि सम्झौता भएको मितिदेखि २०७७ जेष्ठ मसान्तसम्म रहने तथा ठेकेदारले पहिलो किस्ता आफूले कबोल गरेको कुल रकमको ३३% रकम सम्झौता गर्ने समयमा बुझाउनुपर्ने तथा बाँकी रकम बराबर २ किस्तामा पहिलो किस्ता २०७६ माघ मसान्त भित्र र अन्तिम किस्ता २०७७ बैशाख मसान्तभित्र बुझाउनुपर्ने तथा ठेकेदारले सम्झौता गर्दा पहिलो किस्ता बाहेक बुझाउन बाँकी रकमको २०७७ असार मसान्तसम्म अवधि भई यस कार्यालयको नाममा ठेकेदारको तर्फबाट जारी बैङ्क जमानत (परफरमेन्स बन्ड) पेश गरेपछि मात्र ठेक्का सम्झौता

गरी स्थायी चलानपुर्जी दिइनेछ उल्लेख भएको एवं उपमहानगरपालिका र न्यू पाथीभरा सप्लायर्स, हेटौंडाबीच २०७६/८/१६ गते भएको सम्झौतामा सूचनाका शर्तहरू सम्झौताका अभिन्न अङ्गका रूपमा रहनेछन् भनी उल्लेख एबाट पनि निज प्रतिवादिले न्यू पाथीभरा सप्लायर्ससँग पहिलो किस्ता बाहेकको रकमको परफरमेन्स बन्ड लिनुपर्नेमा निजले सो नगरेको। सम्झौता अनुसार ठेकेदारले उपमहानगरपालिकालाई भुक्तानी गर्नुपर्ने दायित्व पुरा नगरी नदीजन्य पदार्थ बिक्री वितरण गर्दा समेत कारवाही सम्बन्धी कुनै प्रक्रिया पुरा गरेको नदेखिएको, ठेकेदार प्रतिवादीहरू मिराकुमारी श्रेष्ठ र न्यू पाथीभरा सप्लायर्सले सम्झौता विपरीत उत्खनन् कार्य गरेको देखिए पनि नगरपालिकाका जिम्मेवार कर्मचारी निज प्रतिवादी शिवराज सेढाईले सम्झौता गर्नु भन्दा अगाडि ठेक्का सूचनाअनुसार बैङ्क जमानत (Performance Bond) लिनुपर्नेमा नलिई बैङ्क जमानतबिना नै सम्झौतामा हस्ताक्षर गरेको, ठेकेदारबाट सम्झौता बमोजिमको मितिमा राजस्व रकम दाखिल नभएपछि ठेक्का रोक्ने, कालोसूचीमा राखेजस्तो अधिकार प्राप्त अधिकारीले कुनै पनि कार्य गरेको नदेखिँदा प्रतिवादी शिवराज सेढाई र ठेकेदारले मिलेमतो गरी अनिवार्य रूपमा लिनुपर्ने Performance Bond नलिई राजस्व चुहावट गरेको प्रमाणित भएको।

- ठेक्काको सूचना र सम्झौतामा कहींकतै पनि कुनै ऐन नियम उल्लेख नभएको अवस्थामा दुई पक्षबीचको सम्झौताका शर्तहरू नै उक्त ठेक्का सञ्चालनको मुख्य आधार रहने कुरामा दुईमत छैन। निज प्रतिवादी शिवराज सेढाई उक्त ठेक्काको पक्षसमेत रहेको अवस्थामा सम्झौतामा शर्तहरूको अधीनमा रही ठेक्का सञ्चालन गराउनु पर्ने जिम्मा निजकै भएको हुँदा सम्झौता अनुसार ठेकेदारसँग Performance Bond को रकम लिई सम्झौता गर्नुपर्नेमा सो नगरेको, ठेक्काको दोस्रो किस्ता सम्झौता अनुसार माघ मसान्त भित्र ठेकेदारले नबुझाए पनि निज प्रतिवादी शिवराज सेढाईले उक्त दोस्रो किस्ता नतिर्ने ठेकेदारलाई कुनै कारवाही नगरेको हुँदा राजस्व रकम चुहावट गर्ने कार्यमा निजको प्रत्यक्ष संलग्नता देखिएको।
- प्रतिवादीहरू मिराकुमारी श्रेष्ठ र न्यू पाथीभरा सप्लायर्सले ठेक्का प्राप्त गरेपछि सम्झौता अनुसार तिर्नुपर्ने अन्तिम किस्ता बापतको रकम नबुझाई तथा सम्झौता अनुसार तिर्नुपर्ने मूल्य अभिवृद्धि करसमेत नबुझाई सार्वजनिक सम्पत्ति हानि नोक्सानी गरेको। निज प्रतिवादी मिराकुमारी श्रेष्ठले सो सम्बन्धमा अदालतमा गरेको बयानमा देशभरी भएको लकडाउनको कारण सबै सेवा प्रवाह तथा विकासका क्रियाकलाप रोकिएको हुँदा नदीजन्य सामग्रीको उत्खनन् सङ्कलन र बिक्री वितरण गर्न नपाइएको, आफ्नो व्यवसायमा परेको क्षति, हानि नोक्सानी दृष्टिगत गर्दै मिनाहा गरिदिन पटक पटक उपमहानगरमा निवेदन दिएको भन्नेसमेतको बयान गरेको देखिए पनि कोभिड-१९ को कारण नेपालमा लकडाउन २०७६/१२/११ गतेबाट शुरू भएको तर निज प्रतिवादीहरूले सम्झौता अनुसार उत्खनन् कार्य पूर्ण क्षमतामा सञ्चालन भइरहेको अवस्थामा माघ मसान्तसम्म तिर्नुपर्ने दोस्रो किस्ता उपमहानगरपालिकालाई नबुझाएको, उक्त समयमा प्रतिवादीहरूले गरेको उत्खनन् कार्य तोकिएको IEE को मापदण्ड विपरीत गरेकोबाट पनि उक्त ठेक्का सम्झौतामा निज प्रतिवादीहरूको बदनियत शुरूदेखि नै रहेको प्रष्ट देखिएको। लकडाउनको समयको क्षतिपूर्ति बापत उत्खनन् कार्यको लागि ठेक्का अवधि छोटो हुन गएको हुनाले थप स्काभेटर मशीन प्रयोग इजाजत पाउँ भनी निवेदन दिएको तथा तत्पश्चात् २/३ वटा स्काभेटर प्रयोग गरी उत्खनन् गरेको देखिएको अवस्थामा निज प्रतिवादीहरूले उत्खनन् गरेका नदीजन्य सामग्रीहरू श्रावण महिनासम्म पनि बिक्री वितरण गरेको विषय जिल्ला प्रशासन कार्यालय बारा कलैयाले जिल्ला प्रहरी कार्यालय कलैया बारालाई नदीजन्य सामग्री बिक्री वितरण रोक्का गराउने सम्बन्धमा लेखेको पत्रबाट देखिएको हुँदा निज प्रतिवादीहरूलाई मागदावी बमोजिम सजाय हुनुपर्नेमा सफाई दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको।

सहायक प्रवक्ता
देवी प्रसाद थपलिया

देहायः

क्रसं	प्रतिवादीहरू	मुद्दा	आयोगको मागदावी	विशेष अदालतको फैसला र आधार	आयोगबाट सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गरिएका आधारहरू
१	शिवराज सेढाईसमेत (वि.अ. को मुद्दा नं. ०७८-CR-०११५. फैसला मिति २०८०।१०।८	राजध्व चुहावट र हानि नोक्सानी गरी भ्रष्टाचार गरेको।	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत शिवराज सेढाईको हकमा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ७(क) बमोजिमको कसूरमा बिगो रु. १,२०,२८,०९०।- कायम गरी ऐनको दफा ७ बमोजिम जरिवाना गरी ऐनको दफा ७ मा उल्लेख भए बमोजिम ऐनको दफा ३(१)(झ) बमोजिम कैद सजाय हुन तथा प्रतिवादी मिराकुमारी श्रेष्ठ र न्यू पाथीभरा सप्लायर्सको हकमा न्यू पाथीभरा सप्लायर्स हेटौंडा-४, मकवानपुरले कबोल गरेको अड्डमा बाँकी दाखिल नगरेको रकम रु.१,२०,२८,०९०।- र ठेक्का कबोल अड्ड रु ३,५७,२७,००१।- को १३ प्रतिशतले हुने मूल्य अभिवृद्धि कर वापतको रु ४६,४४,५१०।-कर दाखिल गरेको नदेखिएकोले सो रकम समेत गरी रु १,६६,७२,६००।- बिगो कायम गरी सोही ऐनको दफा ८(४) बमोजिम कैद तथा जरिवानाको सजाय गरी पाउन र उक्त बिगो रु. १,६६,७२,६००।- सोही दफा बमोजिम जफत हुनसमेत।	१. फैसला सम्पूर्ण प्रतिवादीहरू उपरको आरोपदावी पुग्न नसकी आरोपित कसूरबाट सफाइ पाउने। २. विशेष अदालतले फैसला गर्दा लिएका मुल बुँदा एवम् आधारहरू प्रतिवादी शिवराज सेढाईको हकमा- क) निज प्रतिवादीले अनुसन्धानको क्रममा र अदालतमा गरेको बयानमा ठेक्का सम्झौता गर्दा न्यू पाथीभरा सप्लायर्सबाट राजस्व असुल नगर्ने, घटी राजस्व असुल गर्ने तथा घटी राजस्व असुल गराउन मद्दत गर्ने कुनै कार्य नगरेको; रकम असुली सम्बन्धमा उपमहानगरपालिकाबाट गरिँदै आएको काम कारवाही टुङ्गोमा पुगी नसकेको अवस्थामा कार्यसम्पादन जमानत नलिएको कारणले ठेकेदारबाट तेस्रो किस्ता असुल हुन नसकेको कार्य राजस्व चुहावट नभएको भनी आरोपित कसुरमा इन्कार भएको। ख) न्यू पाथीभरा सप्लायर्सबाट रकम असुल गर्न उपमहानगरपालिकाले कारवाही चलाएको। ग) बारा जिल्ला अदालतमा प्रतिवादी मिराकुमारी श्रेष्ठले काबु बाहिरको परिस्थितिको रकम मिनाहा गरी पाउँ भन्ने मुद्दा विचाराधीन रहेको।	क) जि. बारा, जीतपुर सिमरा उपमहानगरपालिकाले पसाहा खोलाबाट स्वीकृत IEE प्रतिवेदनमा उल्लिखित परिमाणमा नदीजन्य पदार्थ उत्खनन, सङ्कलन तथा घाटगद्दी गरी बिक्री गर्ने कार्यको लागि मिति २०७६/७/३ गते प्रकाशित सूचनामा ठेक्का अवधि सम्झौता भएको मितिदेखि २०७७ जेष्ठ मसान्त सम्म रहने तथा ठेकेदारले पहिलो किस्ता आफूले कबोल गरेको कुल रकमको ३३% रकम सम्झौता गर्ने समयमा बुझाउनुपर्ने तथा बाँकी रकम बराबर २ किस्तामा पहिलो किस्ता २०७६ माघ मसान्त भित्र र अन्तिम किस्ता २०७७ बैशाख मसान्तभित्र बुझाउनुपर्ने तथा ठेकेदारले सम्झौता गर्दा पहिलो किस्ता बाहेक बुझाउन बाँकी रकमको २०७७ असार मसान्त सम्म अवधि भई यस कार्यालयको नाममा ठेकेदारको तर्फबाट जारी बैङ्क जमानत (परफरमेन्स बन्ड) पेश गरेपछि मात्र ठेक्का सम्झौता गरी स्थायी चलानपुर्जा दिइनेछ उल्लेख भएको र उपमहानगरपालिका र न्यू पाथीभरा सप्लायर्स, हेटौंडाबीच २०७६/८/१६ गते भएको सम्झौतामा सूचनाका शर्तहरू सम्झौताका अभिन्न अङ्गका रूपमा रहनेछन् भनी उल्लेख भएबाट पनि निज प्रतिवादीले न्यू पाथीभरा सप्लायर्ससँग पहिलो किस्ता बाहेकको रकमको हकमा परफरमेन्स बन्ड लिनुपर्ने सम्झौता अनुसारको दायित्व सृजना हुन्छ तर निजले सो नगरेको देखिन्छ। सम्झौता अनुसार ठेकेदारले उपमहानगरपालिकालाई भुक्तानी गर्नुपर्ने दायित्व पुरा नगर्दासमेत ठेकेदारले नदीजन्य पदार्थ बिक्री वितरण गर्दा समेत कुनै कारवाही सम्बन्धी कुनै प्रक्रिया पुरा गरेको नदेखिएको, ठेकेदार प्रतिवादीहरू मिराकुमारी श्रेष्ठ र न्यू पाथीभरा सप्लायर्सले सम्झौता विपरीत उत्खनन कार्य गरेको देखिए पनि नगरपालिकाका जिम्मेवार कर्मचारी निज प्रतिवादी शिवराज सेढाईले सम्झौता गर्नुभन्दा अगाडि ठेक्का सूचनाअनुसार बैङ्क जमानत (Performance Bond) लिनुपर्नेमा नलिई बैङ्क जमानतबिना नै सम्झौतामा हस्ताक्षर गरेको, उत्खनन कार्य रोक्का नगरी नियमित रूपमा उत्खनन बिक्री, वितरणको कार्य गर्न दिएको, ठेकेदारबाट सम्झौता बमोजिमको मितिमा राजस्व रकम दाखिल नभएपछि दाखिल गर्न पटकपटक पत्राचार सम्म गरे तापनि ठेक्का रोक्ने, कालोसूचीमा राखेजस्तो अधिकार प्राप्त अधिकारीले सार्वजनिक सम्पत्ति हानि नोक्सानी रोक्न गर्नुपर्ने कुनै पनि कार्य गरेको नदेखिँदा प्रतिवादी शिवराज सेढाई र ठेकेदारले मिलेमतो गरी अनिवार्य रूपमा लिनुपर्ने Performance Bond नलिई राजध्व चुहावट गरेको तथ्य प्रमाणित भएको छ। ख) ठेक्का प्रकृत्यामा अनिवार्य मानिएको Bid Bond रकम नै नलिई ठेक्का सम्झौता गर्नु र ठेकेदार पक्षले सम्झौताबमोजिमको दोस्रो किस्ताको रकम नबुझाएकोले सो अवस्थामा ठेकेदारलाई कारवाही गर्ने कुनै Bid Security नै नरहेकोले यी प्रतिवादीहरूले मिलेमतो गरी बदनियतपूर्वक Bid Bond वापतको Bank Security नलिई नेपाल सरकारलाई नोक्सानी पुर्याएको प्रष्ट देखिँदादेखिँदै प्रतिवादीहरूलाई सफाइ दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण छ। ग) प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादी शिवराज सेढाईले बयान गर्दा Performance Bond सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली सम्बन्धी प्रावधान भएको तर सार्वजनिक खरिद ऐनले खरिद सम्बन्धी विषयवस्तु मात्र समेट्ने हुँदा उक्त नदीजन्य पदार्थ उत्खनन, सङ्कलन तथा घाटगद्दी गरी बिक्री गर्ने कार्य सरकारी ठेक्का बन्दोबस्त सम्बन्धी ऐन, २०२० को दफा ३ अन्तर्गत देखिएको र उक्त ऐन बमोजिम नै यस

			<p>घ) दाबीको कसूर कायम हुन दफा ७(क) बमोजिमको कसूर हुन असुल हुनुपर्ने राजश्व असुल नगरी वा घटी राजश्व असुल गरेको हुनुपर्ने। विवादित रकम असुल गर्न बाँकी नै रहेकोले राजश्व चुहावट नभएको।</p> <p>ड) कार्यसम्पादन जमानत पेश नगरे पनि सम्झौता गर्दा बुझाउनुपर्ने बाँकी रकममध्ये ठेकेदारले दोस्रो किस्ताको रकम बुझाई तेस्रो किस्ताको रकममात्र बुझाउन बाँकी रहेको।</p> <p>प्रतिवादी न्यू पाथीभरा सप्लायर्स र सोका प्रोप्राइटर मिराकुमारी श्रेष्ठको हकमा-</p> <p>क) प्रतिवादीले उक्त रकम मिनाहाका लागि प्रयास गरी बारा जिल्ला अदालतमा मुद्दासमेत दायर गरेको भनी कसूरमा इन्कार रहेको।</p> <p>ख) यी प्रतिवादीहरूले बुझाउन बाँकी रकम बेरुजु जनाई असुलउपरको प्रकृत्यामा रहेको।</p> <p>ग) ठेक्का कबोल अङ्क रु ३,५७,२७,००१।- को १३ प्रतिशतले हुने मूल्य अभिवृद्धि कर बापतको रु ४६,४४,५१०।- कर दाखिल नगरेको सम्बन्धमा अनुसन्धान एवम् कारवाहीका लागि राजश्व अनुसन्धान</p>	<p>ठेक्कामा ३ किस्तामा विभाजित कबोल रकम प्रत्येक चरणमा अग्रिम रूपमा किस्ता भुक्तानी गर्ने शर्तसहित कबोल रकममा कुनै छुट नदिई प्रथम किस्ता बापतको रकम अग्रिम दाखिल गराईमात्र सम्झौता गरेको भन्ने समेत व्यहोरा उल्लेख गरे तापनि उक्त ठेक्काको प्रकाशित सूचना र सम्झौतामा कहींकतै पनि कुनै ऐन नियम उल्लेख नभएको अवस्थामा दुई पक्षबीचको सम्झौताका शर्तहरू नै उक्त ठेक्का सञ्चालनको मुख्य आधार रहने कुरामा दुईमत छैन। निज प्रतिवादी शिवराज सेढाई प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत तथा उक्त ठेक्काको पक्षसमेत रहेको अवस्थामा उक्त ठेक्का सम्झौतामा शर्तहरूको अधीनमा रही ठेक्का सञ्चालन गराउनु पर्ने जिम्मा निजकै भएको हुँदा सम्झौता अनुसार ठेकेदारसँग Performance Bond को रकम लिएरमात्र ठेक्का सम्झौता गर्नुपर्नेमा सो गरेको देखिदैन भने उक्त ठेक्काको दोस्रो किस्ता सम्झौता अनुसार माघ मसान्त भित्र ठेकेदारले नबुझाए पनि निज प्रतिवादी शिवराज सेढाईले उक्त दोस्रो किस्ता नतिर्ने ठेकेदारलाई कुनै कारवाही गरेको, ठेक्का रद्द गर्ने, कालोसूचीमा राख्ने समेतको कार्य नगरेको हुँदा राजस्व रकम चुहावट गर्ने कार्यमा निजको प्रत्यक्ष संलग्नता देखिन्छ।</p> <p>घ) प्रतिवादीहरू मिराकुमारी श्रेष्ठ र न्यू पाथीभरा सप्लायर्सले उक्त ठेक्का प्राप्त गरेपछि सम्झौता अनुसार तिर्नुपर्ने अन्तिम किस्ता बापतको रकम नबुझाई तथा सम्झौता अनुसार तिर्नुपर्ने मूल्य अभिवृद्धि करसमेत नबुझाई सार्वजनिक सम्पत्ति हानि नोक्सानी गरेको देखिन्छ। निज प्रतिवादी मिराकुमारी श्रेष्ठले सो सम्बन्धमा अदालतमा गरेको बयानमा देशभरी भएको लकडाउनको कारण सबै सेवा प्रवाह तथा विकासका क्रियाकलाप रोकिएको हुँदा नदीजन्य सामग्रीको उत्खनन् सङ्कलन र बिक्री वितरण गर्न नपाइएको, आफ्नो व्यवसायमा परेको क्षति, हानि नोक्सानी दृष्टिगत गर्दै मिनाहा गरिदिन पटक पटक उपमहानगरमा निवेदन दिएको भन्नेसमेतको बयान गरेको देखिए पनि कोभिड-१९ को कारण नेपालमा लकडाउन २०७६/१२/११ गतेबाट शुरू भएको हो तर निज प्रतिवादीहरूले उपमहानगरलाई सम्झौता अनुसार उत्खनन् कार्य पूर्ण क्षमतामा सञ्चालन भइरहेको अवस्थामा माघ मसान्तसम्म तिर्नुपर्ने दोस्रो किस्ता पनि नबुझाएको, उक्त समयमा प्रतिवादीहरूले गरेको उत्खनन् कार्य तोकिएको IEE को मापदण्ड विपरीत गरेकोबाट पनि उक्त ठेक्का सम्झौतामा निज प्रतिवादीहरूको बदनियत शुरूदेखि नै रहेको प्रष्ट देखिन्छ। लकडाउन खुलेपछि उत्खनन् कार्य शुरू भएपछि पनि तिर्नुपर्ने सरकारी राजस्व नतिरेको, उपमहानगरलाई नसाटिने चेक दिई अझ समय लम्ब्याउन मात्रै खोजेको देखिन्छ। कोभिड-१९ को कारण लकडाउन भई उत्खनन् कार्य २० दिनसम्म रोकिएको बाँकी समय पूर्णरूपमा सञ्चालनमा रहेको तथ्य निज प्रतिवादीहरू मिराकुमारी श्रेष्ठ र न्यू पाथीभरा सप्लायर्सले उपमहानगरलाई छुट पाऊँ भनी लेखेको निवेदनबाट देखिन्छ तर सोको लकडाउनको समयको क्षतिपूर्ति बापत उत्खनन् कार्यको लागि ठेक्का अवधि छोटो हुन गएको हुनाले थप स्काभेटर मशीन प्रयोग इजाजत पाऊँ भनी २०७७/२/१६ मा निवेदन दिएको तथा तत्पश्चात् २/३ वटा स्काभेटर प्रयोग गरी उत्खनन् गरेको देखिएको अवस्थामा निज प्रतिवादीहरूले सम्झौताबमोजिमको नदीजन्य सामग्री उत्खनन् गरेको प्रष्ट देखिन्छ। निज प्रतिवादीहरूले उत्खनन् गरेका नदीजन्य सामग्रीहरू श्रावण महिनासम्म पनि बिक्री वितरण गरेको विषय जिल्ला प्रशासन कार्यालय बारा कलैयाले जिल्ला प्रहरी कार्यालय कलैया बारालाई नदीजन्य सामग्री बिक्री वितरण रोक्का गराउने सम्बन्धमा मिति २०७७/४/२ मा लेखेको पत्रबाट देखिन्छ।</p>
--	--	--	---	---

			<p>विभागमा लेखी पठाइएकोले सो विषयमा हानि नोक्सानी गरेको ठहर गर्न नमिल्ने।</p>	<p>ड) प्रस्तुत कसुरमा प्रतिवादीहरू मिराकुमारी श्रेष्ठ र न्यु पाथीभरा सप्लायर्सले सम्झौता अनुसार पूर्ण क्षमतामा उत्खनन् कार्य सञ्चालित अवस्थामा समेत सम्झौता अनुसार बुझाउनुपर्ने राजस्व बुझाउन कुनै चासो नदिएको, उपमहानगरले समेत निजउपर कुनै ठोस कारवाही प्रक्रिया नबढाएको, सम्झौता बमोजिमको नदीजन्य सामग्री उत्खनन् एवम् बिक्री वितरण गरिसकेको अवस्थामा समेत कोभिड-१९ को बहाना देखाई सरकारी राजस्व नतिर्ने मनसायले बारा जिल्ला अदालतमा मुद्दासमेत दायर गरेको समेतबाट उक्त कसूरजन्य क्रियाकलापमा प्रतिवादीहरूले आपसमा मिलेमतो तथा पूर्वसल्लाह एवम् योजना अनुरूप नै बदनियत राखी सार्वजनिक रकम हानि नोक्सानी गरेको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट सरकारी वा सार्वजनिक सम्पत्ति हिनामिना वा दुरुपयोग भएको कुरा उसको व्यवहारबाट देखिने हुन्छ, अर्थात् कार्य तत्त्वले नै बदनियत तत्त्व र मनसाय तत्त्व पत्ता लाग्छ भन्ने सिद्धान्त प्रतिपादन भएको (स.अ.बुलेटिन वर्ष १८ अङ्क १५, पृ १९) अवस्थामा प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादीहरूले गरेको कार्यको चरणबद्ध कडीहरू विश्लेषण गर्दा निजहरूले जानीजानी बदनियतपूर्वक सार्वजनिक सम्पत्ति हानि नोक्सानी पुऱ्याएको देखिन्छ। भ्रष्टाचार निवारण ऐनको संरचनाबाट सार्वजनिक उत्तरदायित्व भएका पदाधिकारी तथा राष्ट्रसेवकले अन्य व्यक्तिहरूसँग मिली भ्रष्टाचारजन्य कार्य गरी सरकारी वा सार्वजनिक सम्पत्तिको हिनामिना गर्ने, आफू वा अन्य व्यक्तिलाई लाभ वा हानि पुऱ्याउने कार्य गरेमा सो कार्यमा संलग्न रहेका पदाधिकारी, संस्था वा व्यक्तिलाई समेत कसुरदार ठहर हुने (नेकाप २०७६, नि नं १०३८७) मुद्दामा सर्वोच्च अदालतको प्रतिपादित सिद्धान्त विपरीत विशेष अदालतले गरेको फैसला बदरभागी छ। भ्रष्टाचारजन्य कार्य हुनका लागि आर्थिक लाभ वा हानिमात्र पर्याप्त आधार होइन। अवाञ्छित किसिमको दोषपूर्ण गतिविधि पनि भ्रष्टाचारजन्य कसुरको अर्को महत्त्वपूर्ण आधार हो। प्रतिवादीको गैरकानूनी र अवाञ्छित किसिमको दोषपूर्ण गतिविधिबाट कसैको हानि हुने र कसैले लाभ पाउने अवस्था हुन्छ भने सो कार्य पनि भ्रष्टाचारजन्य कसुरको दायराभित्र पर्ने नै हुन्छ। साथै प्रतिवादीले त्यस किसिमको गैरकानूनी र अवाञ्छित किसिमको गतिविधि केवल आर्थिक लाभ हानि पुऱ्याउने मनसायका साथ गरेको थिएन भन्ने आधारमा मात्र उक्त दोषपूर्ण कार्यबाट निजले उन्मुक्ति पाउने अवस्था नरहने भनी सर्वोच्च अदालतबाट (मथुरा ढकाल समेत बिरूद्ध नेपाल सरकार नि.नं. १०१४२) सिद्धान्त प्रतिपादित छ।</p> <p>च) प्रतिवादी मिराकुमारी श्रेष्ठ सञ्चालक रहेको न्यू पाथीभरा सप्लायर्सले ठेक्का रकम अनुसारको मूल्य अभिवृद्धि कर रकम नबुझाएको तथा आन्तरिक राजस्व कार्यालय, हेटौँडा, मकवानपुरले अनुसन्धानको क्रममा पठाएको च.नं. ६९४ मिति २०७९/२/३० र सम्मानित अदालतलाई पठाएको च.न. ९४२ मिति २०८०/६/१४ गतेको पत्रबाट समेतबाट देखिँदा निज प्रतिवादीहरूले ठेक्का रकम ३,५७,२७,००१।- को मूल्य अभिवृद्धि कर नबुझाएको देखिन्छ भने कोभिड-१९ जस्तो विश्वव्यापी रूपमा फैलिएको महामारीले विश्व अर्थतन्त्र नै धराशायी बनाएको समयमा कोभिड बिरूद्धको लडाइँमा राज्यले विकास निर्माणका अन्य क्रियाकलापहरूमा विराम लगाएर भए पनि ठूलो सार्वजनिक कोष खर्च गरेको समयमा राज्यले उठाउनुपर्ने राजस्व त्यही कोभिडको बहानामा नतिर्नु भनेको निजहरूले महामारी फैलिएको सङ्कटको लाभ लिई कसुर गरेको हुँदा प्रस्तुत मुद्दामा कसुरको गाम्भीर्य बढेको देखिन्छ।</p>
--	--	--	---	---

					<p>छ) भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ५९ मा प्रचलित कानूनमा जनुसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐन अन्तर्गत दायर हुने वा भएको मुद्दामा देहायका कुरामा देहाय बमोजिम हुनेछ- (क) कुनै राष्ट्रसेवक वा अन्य कुनै व्यक्तिले यस ऐन अन्तर्गत कसूर मानिने कुनै काम गरेको वा त्यस्तो काम गर्ने सिलसिलामा अन्य प्रचलित कानून बमोजिम कसूर मानिने कुनै काम समेत गरेको रहेछ भने निज उपर अन्य प्रचलित कानून बमोजिम छुट्टै मुद्दा चलाउन बाधा पर्नेछैन भन्ने उल्लेख भएको हुँदा मूल्य अभिवृद्धि करका सम्बन्धमा थप अनुसन्धानका लागि राजश्व अनुसन्धान विभागमा पठाइए पनि यस आयोगको तर्फबाट आरोपपत्र माग दाबी बमोजिम कसूर ठहर गर्न मिल्ने अवस्थामा सफाइ दिने गरी उल्लेख भएको अदालतको आधार कानूनसङ्गत रहेको पाईँदैन।</p>
--	--	--	--	--	--